

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ / ΕΚΘΕΣΗ ΔΡΑΣΗΣ ΠΡΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (ΝΟΜΟΣ 117/89, ΑΡΘΡΟ 16)
ΚΑΙ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ (ΝΟΜΟΣ 1(ΙΙ)/1999, ΣΗΜ. 30)
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1998

I. Εισαγωγή.

Η Επιτροπή Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων η οποία απαρτίζεται από 5 κρατικούς λειτουργούς και 5 ιδιώτες - μέλη του Παγκύπριου Συνδέσμου Γονέων Καθυστερημένων Ατόμων, λειτουργεί ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με βάση τον Περί Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων Νόμο 117 του 1989. Οι κρατικοί λειτουργοί διορίζονται από τα Υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Παιδείας και Πολιτισμού, Υγείας και Οικονομικών.

Σκοπός της Επιτροπής είναι η προώθηση και διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική καθυστέρηση όπως περιγράφονται στο άρθρο 3 του Νόμου 117/89. Οι κυριότερες αρμοδιότητές της είναι:

- Η καταγραφή όλων των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και η τήρηση Μητρώου με αναφορά στο είδος της αναπηρίας και οτιδήποτε άλλο σχετικό με τον ίδιο τον ανάπηρο, την οικογένεια του και την περιουσία του.
- Η συνεχής παρακολούθηση των προβλημάτων των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και των οικογενειών τους και ο καταρτισμός εκθέσεων και εισηγήσεων για την επίλυσή τους.
- Η παρακολούθηση των ενεργειών και μέτρων που λαμβάνονται από τμήματα, λειτουργούς, οργανώσεις και άτομα, σχετικά με τα προβλήματα των ατόμων με νοητική καθυστέρηση.
- Ο καταρτισμός προγραμμάτων σε συνεργασία με αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες για την υλοποίηση στην πράξη των διακηρυχθέντων δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και ο καθορισμός προτεραιοτήτων, ανάλογα με τη σοβαρότητα και την οικονομική δαπάνη η οποία συνεπάγεται από την εφαρμογή ή υλοποίηση των δικαιωμάτων.
- Η τήρηση Μητρώου όλων των ιδρυμάτων και υπηρεσιών που ασχολούνται με νοητικά καθυστερημένα άτομα.
- Η επιθεώρηση και αξιολόγηση σε συνεννόηση με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, ιδρυμάτων και χώρων όπου διαμένουν ή εργοδοτούνται άτομα με νοητική καθυστέρηση και η υποβολή σχετικών εκθέσεων.

- Η φροντίδα για την απασχόληση, την εκπαίδευση, τη διαμονή και γενικά την ευημερία των ατόμων με νοητική καθυστέρηση.
- Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στα άτομα με νοητική καθυστέρηση και τις οικογένειές τους.
- Η καθοδήγηση ενδιαφερομένων για παροχή υπηρεσιών σε άτομα με νοητική καθυστέρηση.
- Η τήρηση στατιστικών και άλλων πληροφοριών για τα άτομα με νοητική καθυστέρηση σχετικά με τις ειδικές τους ανάγκες και προβλήματα.
- Ο καταρτισμός καταλόγου διαχειριστών και επιτρόπων περιουσιών ατόμων με νοητική καθυστέρηση.

Η διεκπεραίωση των δραστηριοτήτων της Επιτροπής γίνεται από μόνιμο προσωπικό. Οι απολαβές του προσωπικού και τα έξοδα λειτουργίας του Γραφείου καλύπτονται με κρατική χορηγία προς το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μέσω του οποίου υποβάλλεται ο ετήσιος προϋπολογισμός.

Κατά την 31η Δεκεμβρίου 1998 το προσωπικό απαρτίζετο από 1 προϊστάμενο (κλ. Α11), 2 λειτουργούς (κλ. Α8-10) και 2 Γραφείς (κλ. Α2-5), ενώ εξακολουθούσε να παραμένει κενή η θέση του Βοηθού Γραφείου (κλ. Α1).

Με σκοπό την παροχή τεχνικής βοήθειας στην Επιτροπή για καλύτερη εκπλήρωση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων της και με βάση το άρθρο 10 του Νόμου, λειτουργεί Συμβουλευτική Επιτροπή η οποία απαρτίζεται από 11 μέλη με επιστημονική κατάρτιση γύρω από τα θέματα νοητικής καθυστέρησης. Η σύσταση, αρμοδιότητες και λειτουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής ρυθμίζονται με Κανονισμούς τους οποίους εκδίδει το Υπουργικό Συμβούλιο.

Με απώτερο στόχο τη μελλοντική χρηματοδότηση προγραμμάτων που θα συστήνει η Επιτροπή και με βάση το άρθρο 11 του Νόμου έχει ιδρυθεί Ταμείο Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων. Το Ταμείο είναι Νομικό Πρόσωπο και έχει εξουσία να κατέχει περιουσία. Η προικοδότηση του Ταμείου γίνεται από εισφορές, δωρεές, κληροδοτήματα, χορηγίες και η διαχείριση του γίνεται από την Επιτροπή.

II. Δραστηριότητες της Επιτροπής.

Κατά τη διάρκεια του 1998 η Επιτροπή συνήλθε σε 18 κανονικές συνεδρίες. Επίσης, έγιναν 3 ειδικές συνεδρίες, η πρώτη με το Ίδρυμα Χρ. Στ. Ιωάννου, η δεύτερη με τους εμπειρογνώμονες για την έγκαιρη παρέμβαση που η Επιτροπή κάλεσε στην Κύπρο και η τρίτη με ιδρύματα/κέντρα/συνδέσμους/ειδικές σχολές. Σε μια από τις κανονικές συνεδρίες παρέστησαν και τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Έγιναν επίσης 4 συνεδρίες υπεπιτροπών και 1 συνεδρία ως Διαχειριστική Επιτροπή του Ταμείου Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων.

Οι κυριότερες δραστηριότητες της Επιτροπής για το 1998 αναφέρονται στα ακόλουθα θέματα:

1. Τεχνική επίβλεψη των προγραμμάτων της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη.

Η Επιτροπή συνέχισε και μέσα στο 1998 την τεχνική επίβλεψη και καθοδήγηση των προγραμμάτων επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη. Μέσα από τα προγράμματα αυτά, άτομα με νοητική καθυστέρηση εργοδοτούνται στην ανοικτή αγορά εργασίας με τη στήριξη του καθοδηγητή εργασίας, αφού ληφθούν υπόψη οι ικανότητες, επιθυμίες, αλλά και τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Κάθε καθοδηγητής εργασίας αναλαμβάνει ένα πρόγραμμα και έχει την ευθύνη να βρεί εργασία, να εκπαιδεύσει και να στηρίξει στο χώρο εργασίας περιορισμένο αριθμό ατόμων με νοητική καθυστέρηση.

Ο θεσμός της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη τέθηκε σε εφαρμογή από το Σεπτέμβριο του 1996 μέσα από τη συνεργασία της Επιτροπής Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων και της Υπηρεσίας Μέριμνας Αναπήρων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Υπηρεσία Μέριμνας Αναπήρων επιχορηγεί το κάθε πρόγραμμα με £5.000 ετησίως. Διοικητικά τα προγράμματα ανήκουν σε εθελοντικές οργανώσεις που ασχολούνται με άτομα με νοητική καθυστέρηση. Το Ταμείο Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων ανάλαβε προσωρινά τη λειτουργία ενός προγράμματος στη Λευκωσία το οποίο αποβλέπει στην εργοδότηση ατόμων που δε λαμβάνουν υπηρεσίες σε ιδρύματα, κέντρα ή άλλους οργανισμούς.

Στο τέλος του 1998, στις περιοχές Λεμεσού, Λευκωσίας, Λάρνακας και Αμμοχώστου λειτουργούσαν συνολικά 12 προγράμματα μέσα από τα οποία εργοδοτήθηκαν περίπου 80 άτομα. Δυστυχώς η λειτουργία προγραμμάτων στην επαρχία Πάφου δεν έγινε εφικτή. Τον Ιούνιο του 1998 η Επιτροπή διοργάνωσε ειδικό σεμινάριο στην Πάφο με σκοπό την ενθάρρυνση δημιουργίας τοπικών επιτροπών/οργανώσεων για να αναλάβουν την εποπτεία λειτουργίας ενός προγράμματος. Η ανταπόκριση από το κοινό δεν ήταν ικανοποιητική και το θέμα αυτό εκκρεμεί.

Με απώτερο στόχο την αξιολόγηση των προαναφερομένων προγραμμάτων από τους ίδιους τους εργοδότες (on the employers' perspective) έγινε εμπειρική έρευνα με τη βοήθεια ερωτηματολογίου (Μάρτιος 1998). Τα αποτελέσματα της έρευνας συνάδουν με την εκτίμηση την οποία έδωσε γραπτώς στην Επιτροπή ο εμπειρογνώμονας από το Cheshire County Council UK (Δεκέμβριος 1997). Λεπτομέρειες για την έρευνα αναφέρονται στη σελίδα 9.

Η Επιτροπή, στην προσπάθειά της για συνεχή επιμόρφωση των καθοδηγητών εργασίας αλλά και για προώθηση του θεσμού της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη, οργανώνει εργαστήρια και διαλέξεις από Κύπριους ή ξένους εμπειρογνώμονες. Επίσης, διατηρεί επαφές με οργανώσεις του εξωτερικού και συμμετέχει σε διεθνή συνέδρια με αντικείμενο το θέμα της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη.

2. Τροποποίηση του Νόμου 117/89.

Μέσα στο 1998 συνεχίστηκαν οι εργασίες για τροποποίηση και εκσυγχρονισμό του Νόμου 117/89. Η διαδικασία είναι αρκετά χρονοβόρα αλλά προχωρά. Μέσα στο 1999 αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί η διαδικασία τροποποίησης του Νόμου και υποβολής του για έγκριση, ούτως ώστε ο νέος Νόμος να είναι περισσότερο λειτουργικός και σαφής, ενώ παράλληλα να κατοχυρώνονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα δικαιώματα των ατόμων με νοητική καθυστέρηση.

3. Μελέτη για την Έγκαιρη Παρέμβαση - Ενεργός συμμετοχή στην πιλοτική εφαρμογή της Μεθόδου Portage.

Η αναβάθμιση και ανάπτυξη των υφιστάμενων υπηρεσιών, ή/και η δημιουργία θεραπευτικού(ών) κέντρου(ων) έγκαιρης παρέμβασης απασχολεί ιδιαίτερα την Επιτροπή. Για το σκοπό αυτό τέλος του 1998 η Επιτροπή έχει προβεί σε αξιολόγηση των υφιστάμενων υπηρεσιών με τη συνεργασία δύο ξένων εμπειρογνομόνων από την ομάδα Eurlayid. Οι δύο εμπειρογνώμονες έχουν υποβάλει επίσημες εκθέσεις με τις προτάσεις τους για την αποτελεσματική εφαρμογή του θεσμού στην Κύπρο, λαμβάνοντας υπόψη τα κυπριακά δεδομένα. Οι προτάσεις αυτές για την ώρα μελετώνται από την Επιτροπή. Σύντομα αναμένεται να εξεταστούν σε γενικότερο πλαίσιο μέσα από τη σύσταση τεχνικής Επιτροπής στην οποία θα συμμετέχουν όλοι οι αρμόδιοι φορείς. Το θέμα της έγκαιρης παρέμβασης δεν αφορά μόνο τη νοητική καθυστέρηση αλλά είναι ευρύτερο. Βασικά αφορά όλα τα παιδιά που παρουσιάζουν ή υπάρχει υποψία για αναπτυξιακές διαταραχές/δυσκολίες.

Το Portage είναι μια εξειδικευμένη μέθοδος έγκαιρης παρέμβασης για παιδιά με αναπτυξιακές δυσκολίες ηλικίας 0-6 χρόνων η οποία έχει σκοπό την παρεμπόδιση χειροτέρευσης της αναπηρίας. Εφαρμόστηκε στην Κύπρο σε πιλοτικό επίπεδο μέσα στο 1997 από το Ίδρυμα Χρ. Στ. Ιωάννου σε 10 οικογένειες από τη Λευκωσία. Το πιλοτικό πρόγραμμα συνεχίστηκε και μέσα στο 1998. Η Επιτροπή Προστασίας Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων συμμετείχε ενεργά στην επιστημονική επιτροπή, στην πολυθεματική ομάδα και στο συντονισμό του πιλοτικού προγράμματος με μέλος του προσωπικού της, με σκοπό την εφαρμογή και προώθηση της μεθόδου. Το πρόγραμμα γίνεται σε συνεργασία με το IPA (International Portage Association) Αμερικής. Οι εισηγητές της μεθόδου θα πραγματοποιήσουν και την αξιολόγηση του πιλοτικού προγράμματος τον Ιούνιο του 1999.

4. Ενεργός συμμετοχή στη δημιουργία σπιτιών στην κοινότητα.

Το προσωπικό της Επιτροπής συμμετείχε ενεργά στην επιστημονική επιτροπή για μελέτη και προώθηση της δημιουργίας του δεύτερου σπιτιού της Στέγης Νέας Ελεούσας. Τόσο το πρώτο σπίτι (1997) όσο και το δεύτερο (1998) αποβλέπουν στην αυτόνομη διαβίωση των ατόμων με νοητική καθυστέρηση.

Μέσα στα ίδια πλαίσια η Επιτροπή παρέχει τεχνική βοήθεια για τη λειτουργία του Σπιτιού στην κοινότητα Αγ. Στυλιανός στη Λεμεσό, το οποίο λειτουργεί από το 1997.

Επίσης, το προσωπικό της Επιτροπής συμμετείχε ενεργά στη δημιουργία προγραμμάτων και στην καθοδήγηση και οργάνωση του προσωπικού για τα κέντρα ημερήσιας φροντίδας Στροβόλου/Φαβιέρου και με στόχο την ανεξαρτητοποίηση και καλυτέρευση της ποιότητας ζωής των ενοίκων.

5. Καταγραφή των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και μηχανογράφηση στοιχείων για τη δημιουργία Μητρώου.

Μια από τις πιο σημαντικές δραστηριότητες της Επιτροπής για το 1998 ήταν η συνέχιση της καταγραφής των ατόμων με νοητική καθυστέρηση. Το έργο αυτό θεωρείται ιδιαίτερα δύσκολο γιατί δεν υπάρχουν ικανοποιητικές πηγές πληροφόρησης ιδιαίτερα όσον αφορά τα άτομα που ζουν με τις οικογένειές τους και δε λαμβάνουν υπηρεσίες από ιδρύματα, ειδικά σχολεία ή άλλα παρόμοια κέντρα. Δυσκολία δεν

υπάρχει μόνο στον εντοπισμό των ατόμων αυτών αλλά και στην αξιολόγηση του βαθμού αναπηρίας και τον καθορισμό κριτηρίων ιδιαίτερα όσον αφορά την ελαφριά νοητική καθυστέρηση. Με βάση συγκεκριμένη μεθοδολογία, η πληροφόρηση για άτομα για τα οποία υπάρχει υποψία για νοητική καθυστέρηση έγινε μέσα από έγκυρες πηγές όπως το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, το Τμήμα Στατιστικής και Ερευνών, τους Εκπαιδευτικούς Ψυχολόγους, τα ιδρύματα, ειδικά σχολεία και άλλα κέντρα ημέρας και από λιγότερο έγκυρες πηγές όπως τα γηροκομεία, τους κοινοτάρχες και τους ιερείς.

Για τη μηχανογράφηση των στοιχείων ετοιμάστηκε ειδικό πρόγραμμα (λογισμικό) με το οποίο λαμβάνεται πρόνοια ώστε να μην υπάρξουν διπλογραφίες ατόμων από διαφορετική πηγή πληροφόρησης.

Μέχρι το τέλος του 1998, με τη βοήθεια εκτάκτων απογραφών παγκύπρια, είχαν καταγραφεί γύρω στα 2000 άτομα. Σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής πληθυσμού 1992 και του Τμήματος Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ο συνολικός αριθμός αυτών των ατόμων δε θα ξεπερνά τους 2500.

Οι προσπάθειες της Επιτροπής για καταγραφή των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και δημιουργία μηχανισμού συνεχούς ενημέρωσής του συνεχίζονται και μέσα στο 1999.

6. Ένταξη παιδιών με νοητική καθυστέρηση στο κανονικό σχολείο - Νομοσχέδιο Περί Αγωγής Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες του 1998.

Ένα από τα θέματα που απασχόλησαν έντονα την Επιτροπή κατά το 1998 ήταν η ένταξη των παιδιών με νοητική καθυστέρηση στο κανονικό σχολείο, καθώς και η ψήφιση του νομοσχεδίου για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Με τη βοήθεια του υπό κατασκευή μητρώου, εντοπίστηκαν γύρω στα 120 παιδιά παγκύπρια με νοητική καθυστέρηση που φοιτούσαν (ή επρόκειτο να φοιτήσουν) σε δημόσια σχολεία, περιλαμβανομένης και της προδημοτικής. Με απώτερο στόχο να εξασκηθεί πίεση αλλά και να βοηθηθεί το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προκειμένου να γίνει έγκαιρος προγραμματισμός για τη στήριξη που θα προσφερόταν στα παιδιά αυτά για τη σχολική χρονιά 1997/98, ετοιμάστηκε και στάληκε στο Υπουργείο σχετικός κατάλογος (Ιούλιος 1998).

Σύμφωνα με τα παράπονα γονέων και μετά από επισκέψεις λειτουργών της Επιτροπής σε διάφορα σχολεία, η εικόνα της ένταξης που παρουσιάζεται είναι απογοητευτική. Η στήριξη είναι σε πολλές περιπτώσεις ανύπαρκτη ή υποτυπώδης. Κριτήριο για το χρόνο στήριξης δεν αποτελεί τόσο η αξιολόγηση των παιδιών αλλά το πλεόνασμα ωρών των εκπαιδευτικών και η γεωγραφική τοποθεσία του σχολείου. Ο συνολικός αριθμός των παιδιών στις τάξεις που φοιτούν παιδιά με νοητική καθυστέρηση είναι συνήθως μεγάλος. Υπάρχουν περιπτώσεις που ο αριθμός αυτός ξεπερνά το 30 με αποτέλεσμα να παρεμποδίζονται οι ευκαιρίες για εξατομίκευση και ομαλή λειτουργία. Όσον αφορά τη φοίτηση παιδιών άνω των 3 ετών σε κοινοτικά νηπιαγωγεία, το Υπ. Παιδείας αδυνατεί προς το παρόν να προσφέρει ειδική βοήθεια. Η διευθέτηση του θέματος αυτού αποτελεί μια από τις βασικότερες πρόνοιες που αναμένεται να περιληφθούν στο Νομοσχέδιο Περί Αγωγής Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες του 1998. Προβλήματα αντιμετωπίζονται και με την εξεύρεση/μίσθωση συνοδών, με την έλλειψη εκπαιδευτικού υλικού, με την έλλειψη αιθουσών και γενικά με την έλλειψη κατάλληλης υποδομής. Η κατάσταση στη Μέση εκπαίδευση είναι χειρότερη απ'ότι

στη Δημοτική. Η εργοδότηση ικανοποιητικού αριθμού ειδικών εκπαιδευτικών για να καλυφθούν οι ανάγκες των μαθητών δεν έγινε κατορθωτή για λόγους οικονομίας.

Η Επιτροπή έδωσε μεγάλη σημασία στην προώθηση του Νομοσχεδίου Περί Αγωγής Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες συμμετέχοντας σε όλες τις σχετικές συνεδρίες/συζητήσεις που έγιναν στη Βουλή μέσα στο 1998 και υποβάλλοντας συγκεκριμένες θέσεις. Σε γενικές γραμμές η Επιτροπή υποστηρίζει έντονα την περίληψη προνοιών που να αναφέρονται στην παροχή ειδικής προσχολικής αγωγής.

7. Διαφώτιση, Εκδόσεις και Σεμινάρια στην Κύπρο

Παράλληλα με την έκδοση διαφωτιστικών φυλλαδίων για ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, η Επιτροπή συνέχισε την πραγματοποίηση διαλέξεων από μέλη του προσωπικού, περιλαμβανομένου και διαλέξεων προς τους επί δοκιμασία καθηγητές, μέσα από τα υποχρεωτικά προγράμματα επιμόρφωσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.

Μέσα στα πλαίσια των εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν την Εβδομάδα νοητικά καθυστερημένου ατόμου (Μάϊος 1998) το προσωπικό της Επιτροπής συμμετείχε σε ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα τα οποία προβλήθηκαν για σκοπούς ενημέρωσης του κοινού αναφορικά με τα άτομα με νοητική καθυστέρηση, τα δικαιώματά τους, τις δυσκολίες και τις ικανότητές τους.

Αναφορικά με την πραγματοποίηση σεμιναρίων/συνεδρίων η Επιτροπή έλαβε μέρος στα πιο κάτω:

1. International Conference on Developmental/Intellectual Disabilities, "Bridging the Continents" 27-28/3/1998 στη Λάρνακα. Έγινε παρουσίαση του ρόλου και των δραστηριοτήτων της Επιτροπής σε poster presentation.
2. Ε' Παγκύπριο Συνέδριο προστασίας και ευημερίας του παιδιού με θέμα: Τα δικαιώματα του παιδιού - Η Ευρωπαϊκή προοπτική, 21-22/11/1998 στην Πάφο.
3. Συνέδριο με θέμα "Διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής με/ή χωρίς υπερκινητικότητα" στις 28-29/11/99 στη Λευκωσία. Το συνέδριο το οποίο έγινε από το Σύνδεσμο Προαγωγής Ψυχικής Υγείας Παιδιού και Εφήβου επιχορήγησε και η Επιτροπή.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην προβολή του θεσμού της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη μέσα από συναντήσεις που έγιναν με τις κυριότερες εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς και με δημοσιεύσεις που έγιναν σε ετήσια/μηνιαία περιοδικά των οργανώσεων αυτών. Επίσης, πραγματοποιήθηκε μονοήμερο επιμορφωτικό εργαστήριο προς το προσωπικό των κέντρων ημερήσιας φροντίδας σχετικά με το χειρισμό των ενοίκων και την εφαρμογή προγραμμάτων.

8. Κοινή συνάντηση Επιτροπής με εκπροσώπους των Διοικητικών Συμβουλίων Ιδρυμάτων, Κέντρων και Ειδικών Σχολείων.

Μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της τον Ιούνιο του 1998 η Επιτροπή διοργάνωσε κοινή συνάντηση με όλα τα ιδρύματα, κέντρα και ειδικά σχολεία. Στόχος της συνάντησης ήταν να ενθαρρύνει τη συνεργασία και το συντονισμό τόσο ανάμεσα στους εμπλεκόμενους φορείς όσο και με την ίδια την Επιτροπή για διασφάλιση και επίτευξη

του κοινού σκοπού. Μεταξύ άλλων στη συνάντηση αυτή εκφράστηκαν οι πιο κάτω κοινές θέσεις, αντίγραφο των οποίων στάληκε στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για σκοπούς λήψης διορθωτικών μέτρων:

- Η ανάγκη για σχεδιασμό/διαμόρφωση ενός γενικού κρατικού σχεδίου για λειτουργία σπιτιών στην κοινότητα. Η λειτουργία αυτών των σπιτιών σήμερα γίνεται με πολύ αργό ρυθμό και βασίζεται κυρίως στην ιδιωτική πρωτοβουλία.
- Η ανάγκη για δημιουργία μιας κινητής πολυθεματικής ομάδας για αξιολόγηση των αναγκών των ατόμων που μένουν σε σπίτια στην κοινότητα ώστε να επιδιώκεται εξοικονόμηση εξόδων από κάθε σύνδεσμο καθώς και η υιοθέτηση ομοιόμορφης πολιτικής.
- Η ανάγκη για ικανοποιητική οικονομική ενίσχυση των κέντρων ημερήσιας φροντίδας ώστε η προσοχή και ο χρόνος των λειτουργών να επικεντρώνεται στο αντικείμενο και όχι σε δραστηριότητες για ενίσχυση των ταμείων των κέντρων.
- Η ανάγκη για δημιουργία κοινού μηχανισμού εξεύρεσης και εκπαίδευσης προσωπικού (όπως φροντιστές, συνοδούς, καθοδηγητές) για εξυπηρέτηση των ατόμων με νοητική καθυστέρηση που λαμβάνουν υπηρεσίες μέσα στα ιδρύματα/κέντρα όσο και των ατόμων που διαμένουν σε σπίτια με ή χωρίς την οικογένειά τους.
- Η ανάγκη για να δοθούν κίνητρα στους εργοδότες ώστε να ενθαρρυνθεί η εργοδότηση ατόμων με νοητική καθυστέρηση στην ανοικτή αγορά εργασίας. Μια από τις εισηγήσεις που ακούστηκαν ήταν η υποχρεωτική εργοδότηση ατόμων με νοητική καθυστέρηση και η εναλλακτική διευθέτηση καταβολής συμβολικού ποσού ως penalty από τους εργοδότες σε συγκεκριμένο ταμείο. Μια επιπρόσθετη εισήγηση ήταν η εργοδότηση ατόμων με νοητική καθυστέρηση σε δημόσιες υπηρεσίες.
- Η ανάγκη για ενίσχυση των υφιστάμενων κέντρων έγκαιρης παρέμβασης/ειδικής προσχολικής αγωγής μέχρις ότου δημιουργηθεί ένας κεντρικός μηχανισμός υπηρεσιών.
- Η αποθάρρυνση δημιουργίας πολλαπλών συνδέσμων/ιδρυμάτων ώστε να αποφεύγεται η κατατεμάχιση υπηρεσιών.
- Η ανάγκη καλύτερου και αποτελεσματικότερου συντονισμού μεταξύ των υπουργείων σχετικά με την παροχή υπηρεσιών προς τα άτομα με νοητική καθυστέρηση.

9. Σχέσεις με Διεθνείς Οργανισμούς.

Η Επιτροπή έχει συνάψει σχέσεις με οργανισμούς του εξωτερικού με σκοπό την παρακολούθηση των εξελίξεων και την εφαρμογή μεθόδων και θέσπιση νομοθεσιών στον τομέα της νοητικής καθυστέρησης. Οι οργανισμοί αυτοί τροφοδοτούν την Επιτροπή με επιστημονικό υλικό και την καθοδηγούν όποτε χρειαστεί. Μέσα στα πλαίσια αυτής τη καθοδήγησης/ενημέρωσης κατά το 1998 μέλη του προσωπικού και της Επιτροπής έχουν συμμετάσχει στα πιο κάτω:

1. Συνάντηση της Eurlyaid (Ευρωπαϊκή ομάδα προώθησης της έγκαιρης παρέμβασης) στο Βέλγιο (14-17/10/98). Έγινε συντονισμός εργαστηρίου από μέλος του

προσωπικού. Η ομάδα αυτή συναντάται κάθε χρόνο σε μια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για αλληλοενημέρωση γύρω από τις εξελίξεις και τις έρευνες στον τομέα της έγκαιρης παρέμβασης (αφορά παιδιά 0-6 χρόνων).

2. XII International Congress στη Χάγη της Ολλανδίας στις 23-28/8/1998, με θέμα Partners in Action: Working towards human rights and social justice. Το συνέδριο οργάνωσε η παγκόσμια οργάνωση Inclusion International και έγινε παρουσίαση του ρόλου των δραστηριοτήτων της Επιτροπής σε poster presentation
3. Second European Conference on general learning disabilities and people with Down syndrome in Europe in 2000 στην Ιταλία στις 22-23/10/1998.

10. Ερευνητική Εργασία (1997/98).

Μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της η Επιτροπή διεξήγαγε τις πιο κάτω έρευνες:

A. Έρευνα για την κατανόηση της νοητικής καθυστέρησης από μαθητές της Στ' τάξης Δημοτικών σχολείων.

Η έρευνα έγινε σε όλες τις πόλεις και περιλάμβανε τυχαίο δείγμα μαθητών από σχολεία αστικής και ευρύτερης αστικής περιοχής. Από την έρευνα προέκυψε ότι τα παιδιά τα οποία έδωσαν σχετικά καλύτερο ορισμό για τη νοητική καθυστέρηση ήσαν κορίτσια, προέρχοντο από τις πόλεις Λάρνακα και Πάφο και τις ευρύτερες αστικές περιοχές και είχαν προσωπικές εμπειρίες με άτομα με νοητική καθυστέρηση. Σε γενικές γραμμές επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- στη Λευκωσία και Λεμεσό χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες ευαισθητοποίησης, διαφώτισης,
- η προσωπική επαφή και συζήτηση του θέματος είναι περισσότερο αποτελεσματική από ότι η προσπάθεια με διαφωτιστικά φυλλάδια,
- πρέπει να δοθεί έμφαση στην κατανόηση της διαφοράς μεταξύ βλάβης και αναπηρίας τόσο από το μαθητικό όσο και το εκπαιδευτικό κοινό. Συγκεκριμένα να γίνει κατανοητό ότι:

η βλάβη εκ γενετής ή μη είναι σωματική ή και πνευματική ανεπάρκεια,

η βλάβη οδηγεί στην αναπηρία η οποία είναι λειτουργικό πρόβλημα. Ανάπηρο άτομο είναι εκείνο που δεν μπορεί να εξασφαλίσει από μόνο του όλες ή μερικές από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για ομαλή ατομική ή κοινωνική διαβίωση,

ο βαθμός της αναπηρίας που θα αναπτύξει κάποιος εξαρτάται από την κληρονομικότητα και την ενίσχυση που θα δεχτεί στο ψυχικό και φυσικό περιβάλλον. Περισσότερα ερεθίσματα/κίνητρα προϋποθέτουν μικρότερο βαθμό αναπηρίας,

οι δυσκολίες δεν είναι ριζωμένες μέσα στο άτομο, πολλές φορές η κύρια πηγή των δυσκολιών είναι οι περιβαλλοντικοί παράγοντες.

Τα ευρήματα της έρευνας στάληκαν στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Η ανάγκη για την περίληψη υποχρεωτικών μαθημάτων ειδικής αγωγής περιλαμβανομένου και πρακτικής άσκησης στο αναλυτικό πρόγραμμα των υποψηφίων εκπαιδευτικών συζητήθηκε σε προσωπική συνάντηση με τον Πρύτανη του

Πανεπιστημίου. Το θέμα αυτό συζητήθηκε πρόσφατα και με τους αρμόδιους λειτουργούς του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.

B. Έρευνα για την αξιολόγηση της Απασχόλησης με Στήριξη στην Κύπρο
Θέμα: Φιλανθρωπία ή Όχι

Μέσα στα πλαίσια της εφαρμογής του θεσμού της απασχόλησης με στήριξη στην Κύπρο, το Μάρτιο του 1998 έγινε έρευνα με απώτερο στόχο την αξιολόγηση των σχετικών προγραμμάτων από απόψεις/θέσεις που εξέφρασαν οι εμπλεκόμενοι εργοδότες (πληροφορίες για το θεσμό δίδονται στη σελίδα 3). Η σημαντικότερη υπόθεση που εξετάζεται είναι κατά πόσο το κίνητρο των εργοδοτών πηγάζει μέσα από αισθήματα φιλανθρωπίας/οίκτου ή κατά πόσο η εργοδότηση των ατόμων αυτών ικανοποιά πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης. Παράλληλα εξετάζεται η αποτελεσματικότητα/επίδοση των ατόμων αυτών συγκριτικά με άλλους υπαλλήλους της επιχείρησης και η επίτευξη του στόχου της κοινωνικοποίησης μέσα από την επαφή του με τους συναδέλφους και τους πελάτες.

Σε γενικές γραμμές η έρευνα έδειξε ότι οι εργοδότες εκτιμούν την αξία του θεσμού για τα άτομα που εργοδοτούνται αλλά τα κίνητρα τους για την υιοθέτηση του θεσμού είναι ανάμεικτα. Κατά συνέπεια επιβάλλεται να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες προώθησης/αναβάθμισης του θεσμού ώστε τα αισθήματα οίκτου και φιλανθρωπίας να περιοριστούν στο ελάχιστο.

Πληροφοριακά αναφέρονται μερικά από τα ευρήματα της έρευνας:

- Δίδοντας μια γενική εκτίμηση της εφαρμογής του θεσμού, το 95% των εργοδοτών θεωρούν το θεσμό εποικοδομητικό για τα ίδια τα άτομα με ειδικές ανάγκες, το 49% για την επιχείρησή τους, το 43% για τις επιχειρήσεις γενικά και το 57% θεωρούν το θεσμό εποικοδομητικό για την οικονομία της χώρας. Μέσα από τα στοιχεία αυτά τα οποία είχαν αναλυθεί με επί μέρους στατιστικές μεθόδους (advanced statistical methods) επισημαίνεται ότι οι εργοδότες θεωρούν τα προσωπικά ωφελήματα μεγαλύτερα από τα δημόσια ωφελήματα.
- Οι πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων φαίνεται να ικανοποιούνται περισσότερο από:
 - άτομα τα οποία ήσαν ευέλικτα στη διεκπεραίωση διαφόρων εργασιών (4.8%)
 - άτομα τα οποία εργοδοτήθηκαν για σχετικά μεγαλύτερο χρονικό διάστημα συγκριτικά με άλλους (3.3%)
 - άτομα τα οποία έρχονται σε επαφή με τους συναδέλφους τους (4.3%)
 - άτομα που εκδηλώνουν φιλική συμπεριφορά προς τους πελάτες (3.2%)
- Τα άτομα που εργοδοτήθηκαν σε σχετικά μεγάλες επιχειρήσεις (μέγεθος επιχείρησης 10+) είχαν λιγότερες επαφές με τους πελάτες, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνει την ανησυχία σχετικά με τον περιορισμό των κοινωνικών επαφών (1.5%).
- η ηλικία, το είδος εργασίας που εκτελεί το άτομο, η οικονομική δραστηριότητα της επιχείρησης και η συμπεριφορά του ατόμου προς τον πελάτη αποτελούν με αξιοπιστία 83% τις καθοριστικές μεταβλητές που διαχωρίζουν τους εργοδοτούμενους

σ'αυτούς που διεκπεραιώνουν την εργασία τους περίπου το ίδιο με άλλους υπαλλήλους, σε σχέση μ'αυτούς που έχουν καλύτερες ή χειρότερες επιδόσεις.

- το μέγεθος της επιχείρησης και η κατανομή των επιχειρήσεων κατά επαρχία αποτελούν με αξιοπιστία 93% τις καθοριστικές μεταβλητές που διαχωρίζουν τους εργοδοτούμενους σ'αυτούς που έχουν επαφή με τους πελάτες συγκριτικά μ'αυτούς που δεν έχουν.
- η χρονική διάρκεια εργοδότησης του ατόμου, το μέγεθος της επιχείρησης, η επίδοση του ατόμου συγκριτικά με άλλους και η τυπικότητα του ατόμου προς το ωράριο εργασίας αποτελούν με αξιοπιστία 50% τις καθοριστικές μεταβλητές που διαχωρίζουν τους εργοδοτούμενους σ'αυτούς που ικανοποιούν πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης συγκριτικά μ'αυτούς που δεν ικανοποιούν πραγματικές ανάγκες της επιχείρησης. Το πιο πάνω ποσοστό είναι σχετικά χαμηλό, γεγονός το οποίο αφήνει να νοηθεί ότι χρειάζεται περαιτέρω πληροφόρηση και διερεύνηση μέσα από μεγαλύτερο δείγμα.
- Αναφορικά με τις επί μέρους αδυναμίες της λειτουργίας των προγραμμάτων, επιβεβαιώνονται οι εντυπώσεις/παρατηρήσεις του εμπειρογνώμονα από το Cheshire County Council κατά τη σύντομη επίσκεψη του στην Κύπρο το Δεκέμβριο του 1997. Ο εμπειρογνώμονας επεσήμανε την ανάγκη για καλύτερο "matching" των ατόμων με την εργασία που αναλαμβάνουν και διεύρυνση του φάσματος των οικονομικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων, με άνοιγμα προς τον τομέα των υπηρεσιών. Σύμφωνα με την έκθεση του "the service is very new and to an extent has been testing the water in terms of professional practice and operational structure".

Η μέχρι σήμερα ανάληψη των προγραμμάτων από ανεξάρτητες μικρές εθελοντικές οργανώσεις/σωματεία με αντικείμενο τους τη νοητική υστέρηση εγκυμονεί κινδύνους για την επικράτηση και αναβάθμιση του θεσμού. Πέρα από το ερώτημα κατά πόσο οι εργοδότες αποδέχονται το θεσμό με κίνητρο τη φιλανθρωπία τίθεται ένα δεύτερο ερώτημα. Ποιές είναι οι πραγματικές προθέσεις των οργανώσεων για επένδυση στο θεσμό αυτό. Σύμφωνα με τον εμπειρογνώμονα "The latter have a vested interest in maximizing on their investment by maintaining and developing their institutions. It could be inferred therefore that a tension exists between their investment in building based services and the community based approach of supported employment".

Τα αποτελέσματα της προαναφερόμενης έρευνας έχουν παρουσιαστεί πρόσφατα (Μάρτιος 1999) στο 4ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο - Μελλοντικές προοπτικές, Κοινή σύμπραξη Δυτικής και Ανατολικής Ευρώπης στη Ρώμη, που διοργανώθηκε από το European Union of Supported Employment. Αξίζει να αναφερθεί ότι η εικόνα που παρουσιάζεται στο πιο πάνω κείμενο δεν διαφέρει ιδιαίτερα από αυτή που παρουσιάζουν άλλες Ευρωπαϊκές χώρες και οι ΗΠΑ που έχουν υιοθετήσει το θεσμό.

III. Αξιολόγηση των υφιστάμενων υπηρεσιών προς τα άτομα με νοητική καθυστέρηση.

Μέσα στο 1998 συνεχίστηκαν οι προοδευτικές προσπάθειες στον τομέα της νοητικής καθυστέρησης με στόχο την αποϊδρυματοποίηση των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και τη λειτουργία και άλλων σπιτιών στην κοινότητα, την ευαισθητοποίηση και διαφώτιση της κοινωνίας, την επαγγελματική αποκατάσταση με στήριξη, την εξέταση

παραπόνων σχετικά με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και την τροποποίηση του Νόμου 117/89 για σκοπούς λειτουργικότητας.

Παρόλες τις εξελίξεις η ένταξη των ατόμων με νοητική καθυστέρηση στην κοινότητα δεν προχωρεί με τον αναμενόμενο ρυθμό. Ο φυσιολογικός τρόπος ζωής για την πλειοψηφία των ατόμων με νοητική καθυστέρηση παραμένει απόμακρος στόχος. Η κοινωνία μας εξακολουθεί να έχει προκαταλήψεις και φοβίες για το θέμα της νοητικής καθυστέρησης και η φιλοσοφία που διέπει τις υπηρεσίες και τα ιδρύματα είναι η φιλοσοφία της φιλανθρωπίας και της υπερπροστασίας.

Η παροχή υπηρεσιών εξακολουθεί να παρουσιάζει κενά, ελλείψεις και αδυναμίες, οι κυριότερες από τις οποίες είναι:

- Η έλλειψη μηχανισμού έγκαιρης επισήμανσης και η έλλειψη κέντρου/υπηρεσίας έγκαιρης παρέμβασης για τη θεραπεία, αναστολή ή αποφυγή χειροτέρευσης της αναπηρίας. Η έλλειψη μηχανισμού έγκαιρης επισήμανσης αναμένεται ότι θα επιτευχθεί μέσα από τη δημιουργία μητρώου ατόμων με νοητική καθυστέρηση και τη συνεχή ενημέρωσή του από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Το προσωπικό της Επιτροπής ασχολείται επιτακτικά με την καταγραφή των ατόμων με νοητική καθυστέρηση, η οποία πρόκειται να συμπληρωθεί σε πρώτο στάδιο (screening stage) μέσα στο 1999. Η συνεχής ενημέρωση του Μητρώου αναμένεται να θεσμοθετηθεί μέσα από τη συνεργασία της Επιτροπής με το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, την Παιδιατρική και τη Γυναικολογική Εταιρεία Κύπρου. Η δημιουργία κέντρου/υπηρεσίας έγκαιρης παρέμβασης απασχολεί ιδιαίτερα την Επιτροπή και έχει διεξάγει σχετική έρευνα σε συνεργασία με ξένους εμπειρογνώμονες από την ομάδα Eurlyaid.
- Η ανεπάρκεια μηχανισμού αξιολόγησης/επαναξιολόγησης και η ανεπάρκεια ικανοποίησης των αναγκών των ατόμων με νοητική καθυστέρηση καθώς και η έλλειψη υπηρεσιών στήριξης προς τους γονείς και γενικά την οικογένεια του ατόμου με νοητική καθυστέρηση. Αρκετές οικογένειες έχουν ανάγκη από φροντιστές, συνοδούς και λειτουργούς ειδικής αγωγής ώστε τα άτομα με νοητική καθυστέρηση να παραμένουν στο σπίτι, να δέχονται σωστές υπηρεσίες και να μην επιβαρύνουν επιζήμια τα άλλα μέλη της οικογένειας.
- Τα κέντρα ημερήσιας φροντίδας είναι λιγοστά και δεν είναι ουσιαστικά ενταγμένα στην κοινότητα, δεν εξυπηρετούν τις αρχές της ομαλοποίησης και κοινωνικοποίησης. Οι γονείς επιζητούν τη δυνατότητα διανυκτέρευσης των παιδιών τους σε περίπτωση που απουσιάζουν για σύντομο χρονικό διάστημα.
- Η διαβίωση των ατόμων με νοητική καθυστέρηση στα μεγάλα ιδρύματα ή σε ειδικές στέγες είναι αναχρονιστική, ενισχύει τις διαχωριστικές τάσεις και οδηγεί σε απομόνωση και στιγματισμό των ατόμων αυτών. Τα ιδρύματα παρουσιάζουν αυξημένες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό όσον αφορά φροντιστές και παραϊατρικό προσωπικό.
- Το υφιστάμενο σύστημα εκπαίδευσης των ατόμων με νοητική καθυστέρηση δε συνάδει με τις σύγχρονες τάσεις και εφαρμογές που αναφέρονται στο θεσμό της ένταξης των ατόμων αυτών στα κανονικά σχολεία. Η ένταξη η οποία πραγματοποιείται είναι εικονική, χωρίς υποδομές και τα παιδιά, σύμφωνα με κριτική

των γονιών, παρουσιάζονται ενταγμένα "στην αυλή του σχολείου". Η έλλειψη λειτουργικών υποδομών είναι ιδιαίτερα έντονη στα γυμνάσια.

- Οι ευκαιρίες απασχόλησης των ατόμων με νοητική καθυστέρηση συνεχίζουν να είναι πολύ περιορισμένες. Τα λιγοστά άτομα που απασχολούνται αντιμετωπίζουν το πρόβλημα αποκοπής/μείωσης του αναπηρικού επιδόματος τους ενώ οι μισθοί που παίρνουν σε πολλές περιπτώσεις είναι πολύ χαμηλοί. Η απασχόληση των ατόμων αυτών στην ανοικτή αγορά εργασίας όχι μόνο θα ενισχύσει την ενσωμάτωση των ατόμων αυτών στο κοινωνικό σύνολο αλλά θα ικανοποιήσει μερικώς και κάποιες ανάγκες της οικονομίας οι οποίες τώρα ρυθμίζονται με την εισαγωγή ξένων εργατών.

Σαν αποτέλεσμα αυτής της ανεπάρκειας στην παροχή υπηρεσιών, με ιδιωτική πρωτοβουλία, παρατηρείται η δημιουργία και υπολειτουργία πολλαπλών ιδρυμάτων/συνδέσμων ή άλλων παρομοίων φορέων, η χρηματοδότηση των οποίων δεν είναι αρκετή για τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών και την κατάρτιση προγραμμάτων. Επιπρόσθετα παρατηρείται μειωμένη συνεργασία μεταξύ των συνδέσμων/ιδρυμάτων, η τάση για αυτονομία και αυτενέργεια και επιλεκτική πολιτική, καθώς και μειωμένη αναγνώριση του ρόλου της Επιτροπής. Η Επιτροπή αναμένει ότι με τη συνεχή διαφώτιση και με την τροποποίηση του Νόμου 117/89, η αναγνώριση του ρόλου της θα βελτιωθεί σημαντικά.

Με αφορμή τη διακοπή φοίτησης ατόμων από το Ίδρυμα Χρ. Στ. Ιωάννου και την εξέταση του θέματος αυτού από την Επιτροπή Εργασίας της Βουλής στην παρουσία της Επιτροπής, τον Ιούλιο του 1998 υποβλήθηκε στη Βουλή έκθεση αναφορικά με τις υφιστάμενες ανάγκες των ατόμων με νοητική καθυστέρηση και εισήγηση για μέτρα αντιμετώπισής των με αριθμητικά στοιχεία. Το θέμα αυτό εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής Εργασίας της Βουλής.

IV. Προοπτικές και στόχοι για το 1999.

Με την επάνδρωση του Γραφείου της με επιστημονικό προσωπικό και σε συνεργασία με τη Συμβουλευτική Επιτροπή και τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες οι άμεσοι στόχοι της Επιτροπής για το 1999 είναι:

1. Η συμπλήρωση της δημιουργίας του Μητρώου ατόμων με νοητική καθυστέρηση και μηχανισμού συνεχούς ενημέρωσής του. Η κατάρτιση του Μητρώου, όπως καθορίζεται μέσα από το άρθρο 7 του Νόμου, είναι αναγκαία για σκοπούς στατιστικής που αποβλέπουν στον καθορισμό πολιτικής και παροχής ωφελημάτων προς τα άτομα με νοητική καθυστέρηση.

2. Η συμπλήρωση της τροποποίησης και υποβολή για έγκριση του Νόμου 117/89 ώστε:

- Να καταστεί περισσότερο σαφής και λειτουργικός και να μπορέσει να εκπληρώσει καλύτερα την αποστολή του. Αυτό προϋποθέτει τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις υποδείξεις της Επιτροπής για θέματα που άμεσα ή έμμεσα παραβιάζονται τα δικαιώματα των ατόμων με νοητική καθυστέρηση. Παράλληλα, προϋποθέτει τη δυνατότητα ανάληψης προγραμμάτων είτε σε συνεργασία με άλλες κρατικές υπηρεσίες είτε εξ'ιδίων καθώς και την εμπλοκή της ως συμβούλου όσον αφορά τη χρηματοδότηση ιδρυμάτων/κέντρων και την παροχή αναπηρικού επιδόματος από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

35

ii. Να συνάδει με τις σύγχρονες τάσεις και εφαρμογές γύρω από το θέμα της νοητικής καθυστέρησης οι οποίες αναφέρονται στις αρχές της ομαλοποίησης, ένταξης και ενσωμάτωσης των ατόμων με νοητική καθυστέρηση στο κοινωνικό σύνολο.

3. Η οργανωμένη διαφώτιση του κοινού και των επαγγελματιών. Αυτό εξυπακούει τη διαφώτιση του κοινού με έμφαση προς συγκεκριμένα σύνολα όπως τους εκπαιδευτικούς και τους εργοδότες. Η σωστή πληροφόρηση και η ευαισθητοποίηση αυτών των συνόλων θεωρείται αναγκαία για την επιτυχία της ένταξης των παιδιών με νοητική καθυστέρηση στα κανονικά σχολεία και την εφαρμογή του θεσμού της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη. Για το λόγο αυτό η Επιτροπή σκοπεύει να συνεχίσει τη συνεργασία της με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο όπως και να συνεργαστεί μελλοντικά με το Πανεπιστήμιο Κύπρου και τις εργοδοτικές οργανώσεις.
4. Η διεκπεραίωση της μελέτης για εφαρμογή του θεσμού της έγκαιρης παρέμβασης η οποία αποβλέπει στη στήριξη της οικογένειας και στην έγκαιρη εκπαίδευση των παιδιών με νοητική καθυστέρηση. Η εφαρμογή του θεσμού αυτού μπορεί να γίνει μέσα από την αναβάθμιση και ανάπτυξη των υφιστάμενων υπηρεσιών, παράλληλα με τη δημιουργία Θεραπευτικών Κέντρων Έγκαιρης Παρέμβασης για παροχή των κατάλληλων υπηρεσιών. Για τη μελέτη του θεσμού αυτού η Επιτροπή βρίσκεται σε επικοινωνία με ευρωπαϊκούς οργανισμούς μέσω της Eurlyaid, με εμπειρογνώμονες και κέντρα παροχής οργανωμένων υπηρεσιών από το Ισραήλ και με οργανισμούς από την Αμερική που χρησιμοποιούν συγκεκριμένες μεθόδους έγκαιρης παρέμβασης.
5. Η ανάπτυξη/επέκταση του θεσμού της επαγγελματικής αποκατάστασης με στήριξη για κάλυψη των άμεσων αναγκών σε όλες τις πόλεις περιλαμβανομένου και της υπαίθρου. Με το θεσμό αυτό επιδιώκεται η εργοδότηση των ατόμων με νοητική καθυστέρηση στην ανοικτή αγορά εργασίας. Η εργοδότηση αυτή όχι μόνο ικανοποιεί κάποιες ανάγκες της οικογένειας αλλά συμβάλλει ιδιαίτερα στην ανεξαρτητοποίηση/κοινωνικοποίηση των ατόμων αυτών.
6. Η ανάπτυξη/επέκταση του θεσμού της αποϊδρυματοποίησης και της αυτόνομης διαβίωσης των ατόμων με νοητική καθυστέρηση σε σπίτια στην κοινότητα.
7. Η ψήφιση του Νομοσχεδίου Περί Αγωγής Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες. Η νομοθεσία αυτή θα αποτελεί μοχλό πίεσης για ανάληψη των υποχρεώσεων του κράτους αναφορικά με την ικανοποιητική εκπαίδευση των παιδιών με νοητική καθυστέρηση.

Οι στόχοι της Επιτροπής τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα έχουν υποβληθεί με σχετική έκθεση προς το Γραφείο Προγραμματισμού, μέσα στα πλαίσια της ετοιμασίας του Πενταετούς Σχεδίου Ανάπτυξης (1999-2003).